

Utvärdering Vilhelmina kommuns näringslivsstrategi 2021 - 2024

Inledning

Enligt beslut avseende Vilhelminas kommuns näringslivsstrategi i maj 2021 skall en utvärdering ske under 2022.

KS beslut, se bilaga 1.

1.1 Syfte

Näringslivsstrategin är koncernövergripande och utgår från att alla verksamheter inom den kommunala organisationen har en roll att främja näringslivsutveckling. Varje verksamhet ansvarar för att ha ett näringslivsperspektiv när de tar fram årliga handlingsplaner.

Näringslivskontoret har under 2022 främst samarbetat med AME och Lärcenter samt miljö och bygg och samhällsbyggnadsförvaltningarna när det gäller näringslivsfrågor. I samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar man enligt politiskt beslutad uppdragsplan som kopplas till årlig verksamhetsplan enligt tilldelad ram och investeringsmedel. Under året har ett särskilt politiskt beslut fattats gällande infrastruktursatsningar i fjälldalarna. Se bilaga 2. Miljö- och byggnadsförvaltningen arbetar på ett liknande sätt. AME och framförallt Lärcentrum arbetar nära näringslivet när det gäller att ta fram behovsanpassade utbildningar och program. Här kan särskilt nämnas en kommande ordningsvaktsutbildning som planeras i samarbete med näringslivskontoret och Lärcentrum, efterfrågat bland annat av hotell- och besöksnäringen. Även robotteknikutbildning samt stöd till projektbaserad utbildningsverksamhet inom hållbarhet har skett via Lärcenters webbsida därmed tillhörande samordning. Bortenderutbildning är ett annat exempel på utbildning som har genomförts i nära samarbete mellan de två enheterna under 2022. Sommarlovsentreprenörer och feriearbeten samordnas i samarbete med näringslivskontoret, lärcenter och AME under 2023. Regelbundna koordineringsmöten har hållits under 2022 och väntas fortsätta 2023.

4.1 Fler och växande företag

4.1.1 Åtgärder

- *Vilhelmina kommun ska verka för goda förutsättningar för alla företag men med särskilt fokus på utveckling och tillväxt i befintliga företag och genom nya företagsetableringar inom följande verksamheter/branscher12; → Besöksnäring och Kulturella och kreativa näringar – genom stöd och löpande dialog med lokala kluster som stärker Vilhelminas turistiska varumärken, information och samordning och ett aktivt ägarskap av Ricklundgården som center för kulturella och kreativa näringar samt utbildningsinsatser på olika nivåer → Handel och serviceföretag – genom en lokal plan för kommersiell service samt utbildningsinsatser på olika nivåer → Tillverkning inom teknik och livsmedel – genom satsning på Inlandets Teknikpark och andra projektinsatser samt Malgomajskolans provkök → Bygg & anläggning – Utbildningsinsatser på olika nivåer*

Under 2022 har en avsiktsförklaring slutits mellan Vilhelmina kommun och Region Västerbotten Turism avseende hållbar turism. Detta innebär bland annat att en handlingsplan för hållbar turism för destinationen Vilhelmina har tagits fram och godkänts av RVT. Vilhelminas platsvarumärke finns nu med på den regionala webbsidan <https://vasterbottensexperience.se/> samt visar Västerbotten Experience emblem på sin webbsida <https://visitvilhelmina.com/>. Avsiktsförklaringen, se bilaga 3. Under hösten har ett antal möten hållits med besöksnäringens företag och fjälldestinationer. Se bilaga 4. Näringslivsenheten har sökt och beviljats projektmedel för utveckling av kommersiell service under hösten. Nuvarande lokal plan inom området kommersiell service avses uppdateras under 2023. Dialog och inbjudningar till olika regionala aktiviteter har förmedlats till företag inom området livsmedelsproduktion och försäljning. Även kontakter har förmedlats. Inom bygg & anläggning har inga utbildningsinsatser genomförts under perioden.

- *Vilhelmina Kommun ska erbjuda information om stöd, coaching samt kompetensinsatser i samverkan med andra aktörer vid nystart och utveckling av befintliga företag oavsett bransch. Unga och personer med utländsk härkomst är prioriterade målgrupper*

Ett hundratal företag har erhållit coachande samtal och hjälp med stödansökningar för investeringar under 2021 och under 2022 ligger på motsvarande nivå.

- *Ökad samverkan med näringslivet ska bidra till att fler personer som står utanför arbetsmarknaden ges möjlighet till inträde i arbetslivet. • Vilhelmina Kommun ska erbjuda möjligheter till kompetensutveckling och karriärbyte till yrkesverksamma individer*

Under 2022 formaliserades ett samverkansarbete mellan näringslivskontoret, lärocentrum och arbetsmarknadsenheten i syfte att tillsammans jobba för fler jobb i Vilhelmina och en ökad kompetensutveckling. Vuxenutbildningsmöjligheter har erbjudits under hela 2021 och 2022 via Lärocentrum, bland annat inom digital marknadsföring. Även kortare insatser av utbildande karaktär har förmedlats direkt till företagen, främst via regionala aktörer. Kontakt med Arbetsförmedlingen avseende möjligheter för personer långt från arbetsmarknaden har skett under slutet av året. En kompetenskartläggning via Arbetsförmedlingen avseende Vilhelminas arbets sökande har initierats för att effektivt kunna svara mot etableringsförfrågningar.

- *UF-företagande ska vara ett redskap på gymnasienivå för att stimulera att fler startar företag. Konceptet Ung Företagsamhet ska implementeras i grundskolan och kommunen ska även fortsatta satsa på sommarlovsföretag som riktar sig till elever från andra året på högskolan till första året på gymnasiet.*

Under åren 2021 och 2022 har aktiviteten inom detta område legat ungefär på samma nivå som tidigare år, med ca 30 % av gymnasieskolans elever bedriver UF-företag årligen. Det finns ett stort värde i att öka andelen ungdomar som bedriver UF-företag, då det både utvecklar ungdomarna entreprenöriella förmågor och kunskapen om att driva företag, vilket är mycket viktigt för Vilhelminas framtida näringslivs och dess utveckling. Med stöd av Ung Företagsamhet i Västerbotten kommun nu under 2023 det att ske ett ökat fokus på arbetet inom detta område på högskolans aktiviteter.

- *Vilhelmina kommun ska utveckla former för ett systematiskt och långsiktigt arbete kring inköp som kan underlätta för de lokala företagen att lämna anbud*

Under slutet av 2022 har planering för interna och externa upphandlingsutbildningar gjorts. Dessa genomförs under början av 2023.

- *Vilhelmina Kommun ska ha ett nära samarbete med lokala banker, regionala aktörer som Almi och Norrlandsfondens samt ett aktivt påverkansarbete kring finansieringsfrågan.*

Almi erbjuder bland annat "Framtidsgeneratorm" <https://www.almi.se/vara-tjanster/vill-du-vaxa/hallbar-utveckling/framtidsgeneratorm/> med inriktning på hållbarhet, vilket har blivit en allt viktigare faktor både i upphandlingssammanhang och när det gäller att optimera förutsättningarna vid ansökningar av investeringsbidrag. Information om framtidsgeneratorm har distribuerats till företag i näringslivskontorets kontaktregister samt via nyhetsbrev och sociala medier. Personal från banksektorn deltar regelbundet i näringslivskontorets träffar och finns med i kontaktregistret. Inga ärenden med Norrlandsfonden har förekommit i näringslivskontorets verksamhet under året.

- *Vilhelmina Kommun ska även verka för samarbeten som kan bidra till att fler kan dra nytta av de resurser som finns inom innovationssystemet*

Näringslivskontoret har under 2022 lämnat remissyttrande gällande den regionala innovationsstrategin.

- *Etablering är prioriterat område och Vilhelmina kommun ska ta fram en särskild handlingsplan för att öka antalet etableringar i samverkan med näringslivet*

En kartläggning av lediga lokaler och industritomter har genomförts och publicerats på kommunen hemsida. <https://www.vilhelmina.se/naringsliv-och-arbetsmarknad/naringsliv-och-foretag/starta-foretag/mark-och-lokaler/>

Elkapacitetsutredningar görs på förfrågan direkt till Vattenfall som är nätägare. En kompetenskartläggning via Arbetsförmedlingen avseende Vilhelminas arbetsökande har initierats för att effektivt kunna svara mot etableringsförfrågningar. Ett samarbete med Business Sweden och deras etableringswebbsida avses inledas under 2023.

- *Vilhelmina Kommun bör inrätta ett näringslivsråd som ett bollplank och remissinstans i frågor som rör näringslivet*

Ett näringslivsråd är inrättat och har haft 5 möten under året. <https://www.vilhelmina.se/naringsliv-och-arbetsmarknad/naringsliv-och-foretag/valkommen-foretag/naringslivsrad/>

Status indikatorer

4.1 Fler och växande företag

4.1.1.2 Indikatorer

Indikator	2020/21	2021/22	Mål	Ansvar	Uppföljning
Antal nystartade företag per 1000 invånare, uppdelat på kvinnor och män	Tot: 12,2 (2021) Kvinnor: 9,9 Unga: 10,1	Klart 29/6	Totalt: 15 Kvinnor: 11 Unga: 13	Näringslivskontoret	SCB
Antal som driver UF företag - gymnasienivå	27 % (2021)	Klart i mars	31 %	Utbildningsförvaltningen	Ung Företagsamhet AC
Placering Synas tillväxtranking * (13)	6 (2020)	11 (2021) 3 (2022)	4	Samtliga enheter, förvaltningar och bolag	SYNA
Betyg på upphandling	2,2	2,03 (2022)	3,5	Tekniska enheten/VIFAB	Svenskt näringslivs enkät
Betyg Skolans kontakter med näringslivet	3,13	2,9	3,45	Utbildningsförvaltningen	Svenskt näringslivs enkät

Minskad total arbetslöshet 16-64 år	8,5 %	5,5 (juli -22)	7 %	Arbetsmarknadsenheten	Arbetsförmedlingen
Minskad ungdomsarbetslöshet 18-24 år	13,5 %	7,2 (juli -22)	11 %	Arbetsmarknadsenheten	Arbetsförmedlingen

* (13) Bästa tillväxt mäter tre olika kriterier, nyanställning, ökad omsättning och vinst hos alla aktiebolag i Sverige och hur dessa förändras mellan de senaste två boksluten. På så sätt skapas ett lokalt tillväxtindex som gör att kommunerna i ett län kan jämföras.

4.2 Samhällsplanering med fokus på näringslivsutveckling och tillväxt

4.2.1 Åtgärder

- *I Vilhelmina kommun ska en fortsatt och utvecklad flygtrafik samt utveckling av Inlandsbanan som transportmedel året runt för gods- och persontrafik prioriteras.*

Vilhelmina Flygplats har under året ansökt och erhållit statlig resegaranti för att på ett effektivt sätt kunna paketera och sälja resepaket. En övertagande och utveckling av webbsidan www.southlapland.com har också inletts. Efter ett år (år 2020) av inställd persontrafik på Inlandsbanan på grund av Covid kunde säsongerna 2021 och 2022 genomföras som planerat. Inlandsbanans persontrafik 2023 kommer att genomföras under perioden 19/6 - 27/8.

- *I Vilhelmina kommun ska en utbyggnad av laddningsinfrastruktur främjas.*

Rådgivning kring ansökan om investeringsstöd för utbyggnad av laddningsinfrastruktur har genomförts av näringslivskontoret. Man är också aktiv på nationell nivå gällande frågan om det lokala elnätens kapacitet.

- *Vilhelmina Kommun ska fortsatt utveckla ett robust fibernät enligt den strategi som är beslutad och i samverkan inom AC Net.*

Den av kommunfullmäktige beslutade bredbandsstrategin 2022-2025 ligger till grund för utvecklingsarbetet inom detta område. Arbetet fortgår enligt fastställt plan. Se bilaga 5.

- *Vilhelmina Kommun ska vara en proaktiv dialogpart och verka för att aktiva företagssamarbeten byggs upp i hela kommunen och utveckla former för en löpande dialog med dessa.*

Näringslivskontoret är aktiv inom lokala arbetsgrupper som bildats under 2022 i Saxnäs och Kittelfjäll. Individuella protokollförda företagsbesök genomförs fortlöpande.

- *Vilhelmina kommun ska verka för att mark för exploatering tas fram med hänsyn till hållbarhet och nationella bestämmelser.*

Tekniska förvaltningen erbjuder ett antal industritomter. Dessa finns publicerade på kommunens hemsida. Miljö- och byggnadsförvaltningen arbetar för närvarande med ett stort antal lokala detaljplaner, framför allt i fjällvärlden.

4.2 Samhällsplanering med fokus på näringslivsutveckling och tillväxt

4.2.2 Indikatorer

Indikator	2020/21	2021/22	Mål	Ansvar	Uppföljning
Antal flygresenärer	12 227 (2019) 5 408 (2020)	5 236 (2021)	20 000	South Lapland Airport AB	Transportstyrelsen
Antal årliga samrådsmöten med det lokala näringslivets organisationer * se bilaga	0	5 (2022)	7	Utvecklingsenheten	Egen uppföljning
Betyg Mobilnät och bredband	3,6	3,6 (2022)		IT-enheten	Svenskt Näringslivs enkät

4.3 Effektiv och tillgänglig kommunal service

4.3.1 Åtgärder

- *Vilhelminas kommuns olika förvaltningar som har en kontakt med företag i ett myndighetsärende ska följa förvaltningslagens serviceskyldighet.*

Inga data inom detta område finns tillgängliga att analysera.

- *Vilhelminas kommuns företagsklimat styrs av betygen i Svenskt Näringslivs enkät svar.*

Regelbundna träffar med Svenskt Näringsliv och representanter för kommunens företag, politiker och tjänstemän arrangeras kring detta tema.

- *Vilhelmina Kommuns näringslivskontor är vägen in i den kommunala organisationen och har mandat att samordna företagsärenden.*

Näringslivskontoret har under 2021 och 2022 organiserat ett antal utbildningstillfällen under rubriken "En väg in". Relationen mellan deltagande förvaltningar bedöms ha fördjupats och utvecklats väsentligt. En struktur för så kallade insatsgrupper har utvecklats inom Region10 samarbetet.

4.3 Effektiv och tillgänglig kommunal service

4.3.2 Indikatorer

Indikator	2020/21	2021/22	Mål	Ansvar	Uppföljning
Svenskt näringslivs ranking	244 (2020)	275 (2022)	150	Samtliga enheter, förvaltningar och bolag	Svenskt Näringslivs enkät
Tjänstemännens attityder	2,9	2,9	3,1	Samtliga enheter, förvaltningar och bolag	Svenskt Näringslivs enkät
Sammanfattande omdöme	3,0	2,8	3,4	Samtliga enheter, förvaltningar och bolag	Svenskt Näringslivs enkät
Service och bemötande	3,3	3,0	4,0	Samtliga enheter, förvaltningar och bolag	Svenskt Näringslivs enkät
Kommunpolitikernas attityder	2,7	2,6	3,2	Förtroendevalda	Svenskt Näringslivs enkät

Sammanfattning

Ett stort glädjeämne är SYNAS undersökning avseende företagets utveckling och lönsamhet som har visat på en kraftig förbättring under 2022. En annan noterbar händelse är också att ett näringslivsråd med representanter för Företagarna och Vilhelmina Handel, politik och tjänstemän har startats under inledningen av 2022. En rad insatser för att utveckla företagsklimatet har initierats och har genomförts under 2022. Ytterligare åtgärder planeras för 2023.

Förslag till insatser under 2023/2024

- Arbeta för att implementera näringslivsklimatarbetet i hela koncernen
- Sätta upp tydliga och koncernövergripande mål för kommunens näringslivsklimatarbete
- Utbilda kommunens alla medarbetare i näringslivsfrämjande arbete
- Lyfta upp näringslivsfrågor än högre upp på agenda i Vilhelmina Kommun för att tydliggöra dess betydelse
- Öka antalet fysiska företagsbesök för både tjänstepersoner och politiker och utveckla mer strukturerad uppföljning av företagsfrågor
- Jobba med företag mer branschvis och utveckla arbetet med branschråd i samarbete med gymnasieskolan
- Arrangera ett årligt lokalt näringslivsforum där fokus är på förbättrat näringslivsklimat
- Starta ett visionsarbete för framtidens Vilhelmina som skapar ett skyltfönster ut i världen som ska locka hit nya företag och människor